

**BIULETYN
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM**

Nr 26

2022

POLSKIE TOWARZYSTWO BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM

powstało w roku 1996

Towarzystwo jest członkiem
Société Internationale d'Étude du Dix-huitième Siècle
www.isecs.org

Adres: ul. Nowy Świat 72, p. 131
00-330 Warszawa
www.wiekosiemnasty.pl

Numer konta:

mBank 26 1140 2004 0000 3302 8105 5017

**WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW ORAZ ZARZĄD APELUJĄ
O TERMINOWE REGULOWANIE SKŁADEK CZŁONKOWSKICH**

**od 2013 r. w kwocie 70 zł;
Członkowie emerytowani oraz studiujący 40 zł**

Biuletyn redaguje: Klara Leszczyńska-Skowron
e-mail: biuletyn@ptbnwo.pl

Okładkę projektował Mateusz Chachulski

Sprawozdanie z posiedzenia Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym (SIEDS/ISECS, 12 stycznia 2022)

Delegat PTBnWO, Marek Dębowski, wziął udział w dniu 12 stycznia 2022 roku w dorocznym posiedzeniu SIEDS/ISECS. Posiedzenie zostało przełożone z powodu epidemii Covid-19 z wcześniej zaplanowanego na sierpień 2021. Miało się ono odbyć pierwotnie w Rzymie ze względu na planowany na rok 2023 XVI Kongres Badaczy XVIII Wieku. Tradycją SIEDS/ISECS jest bowiem organizowanie posiedzeń Komitetu Wykonawczego w mieście, w którym ma się odbyć Kongres, na dwa lata przed nim. Ponieważ w styczniu 2022 sytuacja epidemiczna wciąż była poważna, posiedzenie w dn. 12 stycznia odbyło się zdalnie (Zoom) poczynawszy od godz. 14.00 (czas środkowoeuropejski). W posiedzeniu wzięli udział prawie wszyscy delegaci regionalni. System informatyczny, doglądany przez Guilberta Nelsona z Uniwersytetu Trois Rivières w Kanadzie, działał dobrze.

Na początku przewodnicząca SIEDS/ISECS, Penelopa Corfield, przedstawiła ogólną sytuację Międzynarodowego Towarzystwa, która niewiele się zmieniła od ubiegłego roku. W dalszym ciągu aktywność Towarzystwa jest mocno ograniczona przez restrykcje związane z epidemią. Jednak przygotowania do zorganizowania XVI Kongresu w Rzymie zostają podtrzymane.

Po przedstawieniu i przegłosowaniu sprawozdań poszczególnych agend SIEDS/ISECS Przewodnicząca przeszła do najważniejszych spraw, tzn. do przedstawienia dwu miast kandydatów, które chciałyby zorganizować XVII Kongres Badaczy XVIII Wieku w roku 2027. Sytuacja, gdy dwa miasta kandydują o jego organizację, jest w dziejach SIEDS/ISECS wyjątkowa. Zawsze zgłaszało się jedno miasto kandydackie, wyłaniane we wcześniejszych rozmowach i dyskusjach na posiedzeniach Komitetu. Tym razem do ubiegania się o organizację Kongresu stanęły Sofia i Saragossa. Prezentacje przedstawione przez kolegów z Bułgarii i Hiszpanii były ciekawe i przekonujące. Po licznych głosach w dyskusji przewodnicząca zarządziła głosowanie, które wygrała Saragossa. Wybór ten musi zatwierdzić jeszcze Zgromadzenie Ogólne SIEDS/ISECS, które odbędzie się podczas trwania Kongresu w Rzymie.

Następne punkty posiedzenia dotyczące publikacji oraz organizowania seminariów dla młodych osiemnastowieczników nie wzbudziły żadnych kontrowersji i w związku z tym Penelopa Corfield zamknęła zebranie.

[Marek Dębowski]

Nowi Członkowie PTBnWO

Jakub Lipski

Urszula Kacperczyk

Laureaci Konkursu PTBnWO na najlepszą rozprawę doktorską poświęconą szeroko ujętemu osiemnastemu wiekowi

VIII Edycja, za rok 2020

Nagroda

Dr Piotr Maksymowicz za rozprawę: *Warszawski teatr operowy Wojciecha Bogusławskiego w latach 1778–1783*, obronioną pod kierunkiem dr hab. Małgorzaty Jarmułowicz.

Wyróżnienie

Dr Anna Malińska za rozprawę: *Pasyjne zbiory w polskich edycjach z XVII i XVIII wieku. Snopki mirry — zegary — koronki*, obronioną pod kierunkiem dr hab. Bożeny Mazurek.

PRACE OPUBLIKOWANE PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA W ROKU 2021

(Wykaz obejmuje prace w części lub całości odnoszące się
do wieku XVIII i początków wieku XIX)

K S I A Ź K I

- Alina Barczyk, *Rezydencje rodu Mniszchów w czasach saskich. Historia i treści ideowe architektury*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2021, ss. 612.

- Richard Butterwick-Pawlikowski, *The Constitution of 3 May 1791: Testament of the Polish-Lithuanian Commonwealth*, Polish History Museum, Warsaw 2021, ss. 183. / *Konstytucja 3 Maja. Testament Rzeczypospolitej Obojga Narodów*, przeł. T. Gromelski, Muzeum Historii Polski, Warszawa 2021, ss. 189. / *1791 m. gegužės 3 d. Konstitucija. Abiejų Tautų Respublikos testamentas*, przeł. L. Andronovas, Lietuvos Istorijos Institutas, Vilnius 2021, ss. 180. / *Конституція 3 травня (1791). Завім Речі Посполитої*, przeł. O. Nadtoła, Muzeum Historii Polski, Warszawa 2021, ss. 213. / *Die Verfassung vom 3. Mai 1791. Das Vermächtnis des Polnisch-Litauischen Unionsstaats*, przeł. G. Tantsch, Zentrum für Historische Forschung Berlin der Polnischen Akademie der Wissenschaften — Muzeum Historii Polski, Berlin–Warszawa 2021, ss. 186.
- Grzegorz Glabisz, *Sejmiki Wielkopolski w latach 1764–1793*, Wydawnictwo Wydziału Historii UAM, Poznań 2022, ss. 730.
- Regina Jakubėnas, *Polska poezja okolicznościowa Wilna w II połowie XVIII w. Skrypt dla studentów I Stopnia kierunków humanistycznych / XVIII a. II pusės Vilniaus lenkiškoji proginė poezija. Mokomoji knyga pirmosios pakopos humanitarinių kryptių studentams*, Vilniaus Universiteto Leidykla, Vilnius 2021, ss. 105, (<http://docplayer.pl/218289974-Polska-poezja-okolicznosciowa-wilna-ii-polowy-xviii-wieku.html>).
- Justyna Łukaszewicz, *Włosko-polskie pogranicze literackie za panowania Stanisława Augusta*, Universitas, Kraków 2021, ss. 344.
- Katarzyna Mikocka-Rachubowa, *Antonio Canova and his Polish Clientele*, Institute of Art Polish Academy of Sciences, Warsaw 2021, ss. 247.
- Ferenc Tóth, *A hercegség nélküli herceg. Lotaringiai Károly (1643–1690)*, Kronosz Kiadó — Magyar Történelmi Társulat, Pécs–Budapest 2021, ss. 260.
- Ferenc Tóth, *Diplomatie, guerre et culture en Europe centrale et orientale ottomane à l'époque moderne*, Editions Isis, Istanbul 2021, ss. 208.
- Ferenc Tóth, *Silva rerum. Tanulmányok a nemesség és eszmék vándorlásáról Európában a nagy változások idején (XVII–XIX. század) — Études sur la circulation de la noblesse et ses idées en Europe à l'époque des grands changements (XVIIe–XIXe siècles)*, LineDesign, Budapest 2021, ss. 376.
- Ferenc Tóth, *Varia Sancti Martini, Saint Martin dans son pays natal*, Les Acteurs du Savoir, Chouzé sur Loire 2021, ss. 171.

PRACE ZBIOROWE

- 3. V. *Polskie elity a upadek Rzeczypospolitej. 230 rocznica uchwalenia Konstytucji*, katalog wystawy, red. A. Sołtys, Zamek Królewski w Warszawie,

- 3 V–8 VIII 2021, Arx Regia. Wydawnictwo Zamku Królewskiego w Warszawie — Muzeum, Warszawa 2021, ss. 327.
- *Dziedzictwo Kodnia Sapienhów. Kultura, religia, polityka*, red. P. Zając, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Teologiczny, Poznań 2020. [w druku]
 - *Józef Wybicki — poeta, prawnik, gospodarz ziemski*, red. L.W. Szajdak, Fundacja Ochrony Dziedzictwa Wsi i Rolnictwa, Poznań 2021, ss. 251.
 - *Miraże natury i architektury. Prace naukowe dedykowane Profesorowi Tadeuszowi Bernatowiczowi*, red. A. Barczyk, P. Gryglewski, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2021, ss. 690.
 - „*Rzucając wyzwanie ludzkiemu przemijaniu...*”. *Zagadnienia literackie oświecenia postanisławowskiego i inne. Księga pamiątkowa w dziesięciolecie śmierci Profesora Piotra Żbikowskiego*, red. M. Nalepa, J. Kowal, R. Magryś, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2021, ss. 468.
 - „*Senoji Lietuvos Literatūra*” 2021, nr 51, opracowała i przygotowała do druku/sudarė ir parengė R. Jakubėnas, redaktor/redaktorė O. Dilytė-Čiurinskienė, Lietuvių Literatūros ir Tautosakos Institutas, ss. 224. [numer poświęcony ks. Marcinowi Poczobutowi-Odlanickiemu], [http://www.llti.lt/lt/senoji_lietuvos_literat_ra_51/]
 - *W kręgu prasy dawnej i współczesnej. Wybrane problemy*, red. J. Kowal, M. Patro-Kucab, P. Podolska, t. 1, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2021, ss. 318.

EDYCJE ŹRÓDŁOWE

- *Akta sejmikowe województwa bełskiego. Lata 1696–1772 (1792)*, wyd. M. Zwierzykowski, R. Kołodziej, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków 2021, ss. XXXVII, 938.
- W. Bogusławski, *Pustelnik na wyspie Formentera*, wstęp M. Kowalska, oprac. tekstu M. Kowalska, B. Wolska, Wydawnictwo Piktora, Łódź 2017, ss. 146. [W serii: „Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ”, t. 8]
- J. Drozdowski, *Literat z biedy, Umizgi dla przysługi*, wstęp i oprac. tekstów M. Czapnik, B. Wolska, Wydawnictwo Piktora, Łódź 2018, ss. 267. [W serii: „Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ”, t. 9]
- *Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1789*, red. A. Tomczak, cz. I: *Województwo kaliskie*, wyd. J. Dygdała, Z. Górski, Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Instytut Historii PAN Warszawa, Toruń 2020, ss. 557. [W serii: „Fontes TNT”, t. 120], [druk: 2022]

- J.J. Rousseau, *Considérations sur le gouvernement de Pologne*, opr. A. Grześkowiak-Krwawicz, D. Triaire, [w:] J.J. Rousseau, *Œuvres complètes*, sous la dir. de J. Berchtold, F. Jacob, Ch. Martin, Y. Séité, vol. XVI B: 1767–1770, Classiques Garnier, Paris 2021, s. 225–383.
- Kálmán Thaly, *Rodosto et les tombes des émigrés. Traduit du hongrois par Élisabeth Sugár*, sous la dir. de F. Tóth (avec la collaboration de G. Csorba, G. Fodor, É. Saïh), Research Center for the Humanities, Budapest 2021, ss. 238.
- Tomasz Stanisław Wolski, *Sławna pielgrzymka do Jerozolimy ciągnąca się przez trzy znakomitsze części świata*, tłum. K. Gara, wstęp i oprac. tekstu M. Chachaj, B. Rok, Kraków 2021, ss. 302. [W serii: „Perigrinationes Sarmataru”, t. 8]

ZAPOWIEDZI EDYCJI KSIĄŻKOWYCH SERII „Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia”

W druku:

- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Poematy*, oprac. R. Dąbrowski, T. Chachulski.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Erotyki*, oprac. B. Mazurkova.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Wiersze 1783*, oprac. T. Chachulski.

W opracowaniu:

- Michał Dymitr Krajewski, *Leszek Biały, książę polski, syn Kazimierza Sprawiedliwego*, oprac. M. Bober-Jankowska z zespołem.
- Adam Naruszewicz, *Poezje zebrane*, t. V, *Inedita*, oprac. B. Wolska.
- Franciszek Karpiński, *Wiersze zebrane*, cz. II, *Psalterz, Dramaty, Pisma prozą*, oprac. T. Chachulski.
- Stanisław Konarski, *Epaminondas*, oprac. J. Wójcicki.
- Józef Sygiert, *Pisma wierszem i prozą*, oprac. J. Snopek.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Liryki z Rękopisu Puławskiego*, oprac. B. Bednarek.
- Franciszek Salezy Jezierski, *Niektóre wyrazy porządkiem abecadła zebrane i stosownymi do rzeczy uwagami objaśnione*, oprac. J. Zieliński.
- Elżbieta Drużbacka, *Przykładne z wiernej i statecznej miłości małżeństwo*, oprac. A. Sieradzka-Krupa.

ARTYKUŁY I RECENZJE NAUKOWE

Jakub Bajer

- *Regulaminy i instrukcje Polskiej Szkoły Orientalnej w Stambule z lat 1766, 1772 i 1778, „Rozprawy z Dziejów Oświaty”* 2021, t. 58, s. 209–228.

Alina Barczyk

- *Bieliny nad Sanem. Zakozenie dworskie w czasach Elzbiety z Wisniowieckich Zamoyskiej i jej spadkobierców*, [w:] *Miraze natury i architektury. Prace naukowe dedykowane Profesorowi Tadeuszowi Bernatowiczowi*, red. A. Barczyk, P. Gryglewski, Łódź 2021, s. 221–244.
- *Projekty Giovanniego Battisty Gisleniego dla warszawskiej jurydyki Leszczyńskich w zbiorach drezdeńskich*, „*Roczniki Humanistyczne*” 2021, nr 4, s. 135–157.
- *Rokokowe rzeźby z ogrodzenia pałacu Mniszchów w Gdańsku. Autorstwo — styl — program ikonograficzny*, „*Porta Aurea*” 2021, t. 20, s. 26–55.
- [wspólnie z Jakubem Sita] *Warszawa i Łowicz. Dwie kolegiackie kaplice Chrystusa Ukrzyżowanego w XVIII stuleciu*, „*TECHNE. Seria Nowa*” 2020, nr 1, s. 61–94.

Ewa Barylewska-Szymańska

- *Bursztynowy „skarb” wdowy Christiny Dentler. Przyczynek do historii gdańskiej kultury materialnej 2. połowy XVIII w.*, „*Kwartalnik Historii Kultury Materialnej*” 2021, nr 3, s. 397–407.

Paweł Bohuszewicz

- *Kultura folwarczna: długie czy krótkie trwanie?*, „*Barok*” 2019, nr 2, s. 171–184.
- *Neosarmatyzm i nowoczesność: próba doprecyzowania zagadnienia*, „*Prace Polonistyczne*” 2021, t. 76, s. 75–93.

Richard Butterwick-Pawlikowski

- *Discourses of Tolerance and Intolerance at the Four Years’ Sejm (1788–1792)*, [w:] *The Polish-Lithuanian Commonwealth: History, Memory, Legacy*, red. A. Chwalba, K. Zamorski, New York 2021, s. 256–272.
- *Odpowiedź na ankietę*, „*Kwartalnik Historyczny*” 2021, nr 1, s. 71–84.
- *„Wolni od hańbiących obcej przemocy nakazów”. Rzeczpospolita między Konstytucją 3 maja a targowicą*, [w:] *3. V. Polskie elity a upadek Rzeczypospolitej. 230. rocznica uchwalenia Konstytucji*, katalog wystawy, red. A. Sołtys, Warszawa 2021, s. 16–41.

Tomasz Chachulski

- *Franciszek Karpiński i Marcin Poczebut — o korespondencji rektora Akademii Wileńskiej z ziemianinem-poetą*, „Senoji Lietuvos Literatūra” 2021, nr 51, s. 73–92.
- *Posłowie*, [w:] F. Karpiński, *Rdza żelazo zmocuje*, wybór M. Sendeki, Warszawa 2021, s. 259–272.

Ewa Danowska

- *Domy kwarantanny. Walka z zagrożeniem epidemicznym na wschodnich kresach Rzeczypospolitej w XVIII wieku*, „Mówią Wieki” 2020, nr 11, s. 44–47.
- *Materiały do dziejów kasaty zakonu jezuitów w 1773 r. i początków działalności KEN w Bibliotece Naukowej PAU i PAN i Bibliotece Książąt Czartoryskich*, „Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie” 2020, t. 65, s. 9–20. [druk: 2021]
- „Monitor” jako jeden z przejawów twórczości Ignacego Krasickiego, [w:] *Kto by tam czytał gazety... Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Grażynie Gzelli*, red. W. Ciszewska-Pawłowska, B. Centek, Toruń 2020, s. 47–61.
- *O osiemnastowiecznych orderach polskich*, „Mówią Wieki” 2021, nr 12, s. 54–57.
- *O Tadeuszu Czackim i Izabeli Czartoryskiej połączonych pasją poszukiwania narodowych pamiątek*, [w:] *Izabela Czartoryska dux femina facti*, red. G. Bartnik, Lublin 2021, s. 93–102.
- [Rec.: *Dziedzictwo klasztoru Augustianów-eremitów z Książa Wielkiego. Dokumenty z lat 1783–1900*, zebrala i opracowała A. Fluda-Krokos, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2019, ss. 270, 13 fot.], „Almanach Historyczny” 2020, t. 22, s. 401–404.
- *Starostwa i ich lustracje w dawnej Rzeczypospolitej*, „Mówią Wieki” 2021, nr 9, s. 38–41.

Roman Dąbrowski

- *Oświeceni o śmieszności (komizmie) i śmiechu. W perspektywie retorycznej, moralnej, estetycznej*, „Pamiętnik Literacki” 2021, z. 2, s. 7–22.
- *Sur les transformations de la tradition épique au siècle des Lumières en Pologne*, [w:] *Le Recueil Ouvert / Projet Épopée*, vol. 2020, (<http://ouvroir-litt-arts.univ-grenoble-alpes.fr/revues/projet-epopee/355-sur-les-transformations-de-la-tradition-epique-au-siecle-des-lumieres-en-pologne>). [publikacja: 2021]

Marek Dębowski

- *Obraz miasta w komedii doby stanisławowskiej. Aspekt fizjokratyczny*, [w:] *Księga Jubileuszowa dla Profesora Wojciecha Ligęzy*, red. M. Antoniuk, D. Siwor, Kraków 2021, s. 413–421.
- *Wolter, Diderot, Marivaux, albo klasycyzm, sentymentalizm, rokoko w teatrze*, „Pamiętnik Literacki” 2021, z. 2, s. 63–77.

Dorota Dukwicz

- *Ambassadors' Reports or Governors' Accounts? The Russian Diplomatic Correspondence from the Polish-Lithuanian Commonwealth in the Second Half of 18th Century*, [w:] *Berichten als kommunikative Herausforderung Europäische Gesandtenberichte der Frühen Neuzeit in praxeologischer Perspektive*, red. T. Dorfner, T. Kirchner, K. Roll, Köln–Wien 2021, s. 79–89.

Jerzy Dygdała

- *Malbork rezydencją króla Stanisława i władz Rzeczypospolitej w 1708 r.*, [w:] *Malbork w Prusach Królewskich*, t. 1: *Prusy Królewskie i Malbork w okresie staropolskim (1454–1772)*, red. R. Panfil, A. Dobry, Malbork 2021, s. 226–245.
- *O początkach firmy piernikarskiej Weese, transporcie miodu i nadgorliwych celnikach w 1767 roku*, „Rocznik Toruński” 2020, t. 47, s. 233–245.
- *O zuchwałym rabunku, sprawnej policji, awanturze o kompetencje sądów i surowej karze (Z warszawskiej kroniki kryminalnej 1732 r.)*, [w:] *Miasto i państwo na przestrzeni dziejów. Studium historyczno-prawne. Księga Jubileuszowa z okazji czterdziestopięciolecia pracy naukowej oraz 70. rocznicy urodzin Profesora Tadeusza Maciejewskiego*, red. M. Gałędek, Warszawa 2020, s. 111–120.
- *Sarmata w Berlinie w 1727 r., czyli skuteczna „dyplomacja” księżny Anny z Sanguszków Radziwiłłowej*, [w:] *Scentia magnam laetitiam parat. Studia z historii kultury, społeczeństwa i polityki ofiarowane Profesorowi Kazimierzowi Maliszewskiemu*, red. A. Kucharski, A. Laddach, W. Piasek, Toruń 2020, s. 75–87.
- *Suwerenność Rzeczypospolitej czy suwerenność „państw” magnackich? (Z doświadczeń bezkrólewia 1733 r. — uwagi dyskusyjne)*, „Klio” 2020, nr 3, s. 3–35.

Jolanta Dygul

- *La Persia di Carlo Goldoni*, [w:] *Pensées orientale et occidentale: influences et complémentarité II*, red. A. Paleta, D. Pudo, A. Rzepka, Kraków 2021, s. 69–83.

Witold Filipczak

- *Chronologia sejmów z lat 1764–1793*, [w:] *Chronologia sejmów Rzeczypospolitej Obojga Narodów (1569–1793)*, red. L.A. Wierzbicki, D. Kupisz, Warszawa 2021, s. 281–312.
- *Legislative Activity of „Free” Sejms in the Times of the Permanent Council (1778–86)*, „Przegląd Sejmowy” 2021, nr 6, s. 221–251.
- *Polsko-mołdawski konflikt handlowy w latach 1780–1785 a polityka wewnętrzna Stanisława Augusta Poniatowskiego*, [w:] *Władza i polityka w czasach nowożytnych. Dyplomacja i sprawy wewnętrzne*, red. M. Karkocha, Z. Anusik, Łódź 2020, s. 123–142. [druk: 2021]
- *Protestanci w Rzeczypospolitej 1777–1786 — między unią sielecką a konfliktami (zarys problematyki)*, „Studia Historyczne” 2019, z. 1, s. 77–100. [druk: 2021]
- *Uwagi o sejmach z lat 1764–1793*, [w:] *Chronologia sejmów Rzeczypospolitej Obojga Narodów (1569–1793)*, red. L.A. Wierzbicki, D. Kupisz, Warszawa 2021, s. 35–38.

Grzegorz Głabisz

- *W kręgu rodziny, opozycji i władzy. Kariera polityczna Augustyna Gorzeńskiego w latach 1764–1793*, „Historia Slavorum Occidentis” 2021, z. 2, s. 79–106.

Anna Grześkowiak-Krwawicz

- *O pierwszych przekładach Konstytucji 3 Maja*, „Pamiętnik Literacki” 2021, z. 2, s. 225–234.
- *The Four-Year Sejm (1788–92) — A Polish Revolution?*, „Przegląd Sejmowy” 2021, nr 6, s. 287–309.

Regina Jakubėnas

- *O seraficznej strzale Teresy i Michałowej tarczy. Wiersz ks. Dominika Zabłockiego OP z okazji imienin hrabiny Teresy Barbary z Radziwiłłów Pacowej (1767)*, [w:] *Pod znakiem Orła i Pogoni. Polsko-litewskie związki naukowe i kulturowe w dziejach Uniwersytetu Wileńskiego. Zbiór studiów*, red. I. Fedorowicz, M. Dawlewicz, K. Geben / *Su Erelio ir Vyčio ženklais. Lenkijos ir Lietuvos moksliniai ir kultūriniai ryšiai Vilniaus universiteto istorijoje. Mokslinių darbų rinkinys*, sud. ir red. I. Fedorovič, M. Davlevič, K. Geben, Vilnius 2021, s. 52–64.
- *Pratarmė / Foreword*, „Senoji Lietuvos Literatūra” 2021, nr 51, s. 9–16. [<https://doi.org/10.51554/SLL.21.51.01>; http://www.ilti.lt/lt/senoji-lietuvos_literat_ra_51/]

- *Reklama podręczników szkolnych i akademickich na łamach prasy litewskiej II połowy XVIII w.*, [w:] *W kręgu prasy dawnej i współczesnej. Wybrane problemy*, red. J. Kowal, M. Patro-Kucab, P. Podolska, t. 1, Rzeszów 2021, s. 27–57.
- *Relacje ks. Remigiusza Kossakowskiego o jego staraniach w sprawie przyjęcia ks. Marcina Poczubuta-Odlanickiego w poczet członków Francuskiej Akademii Nauk (Na podstawie korespondencji z Poczubutem)*, „*Senoji Lietuvos Literatūra*” 2021, nr 51, s. 49–72.
- *Sława nieśmiertelna polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego Heroiny — druk okolicznościowy z okazji ślubu Teresy z Sapiehów Radziwiłłowej*, „*Senoji Lietuvos Literatūra*” 2021, nr 52, s. 73–93. [<https://doi.org/10.51554/SLL.21.52.05>; http://www.llti.lt/lt/senoji_lietuvos_literat_ra_52/; http://www.llti.lt/failai/SLL52%201_8psl.pdf]

Stanisław Janeczek

- *O wytrwałym i trudnym odradzaniu się filozofii. Od ks. Hugona Kołłątaja do ks. Feliksa Jarońskiego*, [w:] „*Rzucając wyzwanie ludzkiemu przemijaniu...*”. *Zagadnienia literackie oświecenia postanistawowskiego i inne. Księga pamiątkowa w dziesięciolecie śmierci Profesora Piotra Żbikowskiego*, red. M. Nalepa, J. Kowal, R. Magryś, Rzeszów 2021, s. 160–173.

Tomasz Jędrzejewski

- *Ballady i romanse czy ballado-romanse? O romansowości Mickiewiczowskiego cyklu „Tekstualia”* 2021, nr 3, s. 19–32.
- „*O ty, ze szkła zrobiona, przeźroczysta szklanko!*”. *Biesiadne wiersze filomackie wobec przemian tradycji anakreontycznej w początkach XIX wieku*, „*PL.IT / Rassegna Italiana di Argomenti Polacchi*” 2021, nr 12, s. 180–200.
- *Moda i literatura w „Warszawianinie” i „Kurierze dla Płci Pięknej” na tle żurnali europejskich początku XIX wieku*, [w:] *W kręgu prasy dawnej i współczesnej. Wybrane problemy*, red. J. Kowal, M. Patro-Kucab, P. Podolska, t. 1, Rzeszów 2021, s. 58–80.
- *Zima miejska Adama Mickiewicza na tle filomackiej poezji anakreontycznej*, [w:] *Debiuty Mickiewicza, debiuty romantyków*, red. J. Ławski, Ł. Zabielski, Kraków 2021, s. 153–160.

Irena Kadulska

- *Poselstwo Jana Potockiego do Chin w 1806 r.*, „*Gdańskie Studia Azji Wschodniej*” 2020, z. 18, s. 20–29.
- [wspólnie z Piotrem Kąkolem] *Rocznicowe uroczystości Józefa Wybickiego w Gdańsku w 2017 roku*, [w:] „*Rzucając wyzwanie ludzkiemu prze-*

- mijaniu...". Zagadnienia literackie oświecenia postaniaławowskiego i inne. Księga pamiątkowa w dziesięciolecie śmierci Profesora Piotra Żbikowskiego*, red. M. Nalepa, J. Kowal, R. Magryś, Rzeszów 2021, s. 415–429.
- [Rec.: Sun Min, *Papier, tusz i pędzel, czyli traktat o chińskiej kaligrafii*, przeł. Zespół pod kierunkiem Wu Lan, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2017.], „Gdańskie Studia Azji Wschodniej” 2019, z. 15, s. 141–143.
 - *Tomy edytorskie jako poszerzanie obrazu oświecenia*, [rec.: Wincenty Ignacy Marewicz, *Zbiory poetyckie*, oprac. i wstęp A. Petlak, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2018.], „Napis” 2020, t. 26, s. 339–345.
 - *Wielka Dama Oświecenia. Księżna Izabela Czartoryska w blasku teatru, teatralizacji i mediów*, „Pamiętnik Literacki” 2021, z. 2, s. 89–109.
 - [Rec.: Wu Lan, *Z notatnika tłumacza literatury polskiej i chińskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2017.], „Gdańskie Studia Azji Wschodniej” 2019, z. 16, s. 210–213.

Urszula Kosińska

- *Chronologia sejmów z lat 1718–1733*, [w:] *Chronologia sejmów Rzeczypospolitej Obojga narodów (1569–1793)*, red. L.A. Wierzbicki, D. Kupisz, Warszawa 2021, s. 221–249.
- *Czy Konstytucja 3 maja była Polakom konieczna?*, „Teologia Polityczna Co Tydzień” 2021, nr 18, (<https://teologiapolityczna.pl/urszula-kosinska-czy-konstytucja-3-maja-byla-polakom-konieczna>).
- *Mity i białe plamy czasów saskich*, „wSieci Historii” 2021, nr 11/12, s. 22–24.
- *Saksonia, Rzeczpospolita i Szwecja a koniec wojny północnej (1721–1732)*, „Zapiski Historyczne” 2021, z. 4, s. 29–54. [<http://dx.doi.org/10.15762/ZH.2021.32>]
- *The Winding Paths of Russian Imperial Politics: On „Die Geburt des russländischen Imperiums: Herrschaftskonzepte und -praktiken im 18. Jahrhundert” by Ricarda Vulpius*, „Kwartalnik Historyczny” 2021, English-Language Edition, nr 5, s. 223–240.
- *Uwagi o sejmach z lat 1718–1733*, [w:] *Chronologia sejmów Rzeczypospolitej Obojga narodów (1569–1793)*, red. L.A. Wierzbicki, D. Kupisz, Warszawa 2021, s. 32–33.

Teresa Kostkiewiczowa

- *Literatura i historia. O przedstawianiu przeszłości w dramatach drugiej połowy XVIII wieku — zarys problemu*, [w:] „*Skłócony naród, król niepewny*,

- szlachta dzika”? Polska stanisławowska w świetle najnowszych badań*, red. P. Ugniewski, Warszawa 2020, s. 61–91. [druk: 2021]
- *Tony prorockie w poezji polskiej przełomu XVIII i XIX wieku*, [w:] *Prorocy...*, red. B. Kuczera-Chachulska, M. Łukaszuk, E. Skalińska, Kielce 2021, s. 11–22.

Jolanta Kowal

- „*Auctor beatae pacis...*”. Wizerunek cara Aleksandra I w wierszach pochwalnych Marcina Poczubuta-Odlanickiego, „*Senoji Lietuvos Literatūra*” 2021, nr 51, s. 164–182.
- *Czasopiśmiennictwo polskie na Litwie w latach 1795–1830. Stan badań z perspektywy literaturoznawczej*, [w:] „*Rzucając wyzwanie ludzkiemu przemijaniu...*”. Zagadnienia literackie oświecenia postanisławowskiego i inne. Księga pamiątkowa w dziesięciolecie śmierci Profesora Piotra Żbikowskiego, red. M. Nalepa, J. Kowal, R. Magryś, Rzeszów 2021, s. 174–187.

Danuta Kowalewska

- *Historia o czarownicach: o książce Wandy Wyporskiej „Witchcraft in early modern Poland 1500–1800”*, „*Czas Kultury*” 2021, nr 2, s. 133–140.
- „*Jesteśmy chore, bośmy niezdrowe...*”. Symulantka w teatrze dnia codziennego, [w:] „*Rzucając wyzwanie ludzkiemu przemijaniu...*”. Zagadnienia literackie oświecenia postanisławowskiego i inne. Księga pamiątkowa w dziesięciolecie śmierci Profesora Piotra Żbikowskiego, red. M. Nalepa, J. Kowal, R. Magryś, Rzeszów 2021, s. 101–114.
- „*Nie zawadzi [...] się zastanowić*”, [rec.: Wiesław Pusz, *W horyzoncie oświeconych. Azymuty literatów i nie tylko*, Wydawnictwo Biblioteka, Łódź 2020.], „*Wiek Oświecenia*” 2021, t. 37, s. 324–329.
- „*Wszystkie kobiety diabła są warte*”? Niewolnice mody i ofiary mężczyzn w „modnych” komediach Wojciecha Bogusławskiego, „*Pamiętnik Literacki*” 2021, z. 2, s. 111–122.

Jacek Kowalkowski

- *Ignacy Krasicki jako genealog — podsumowanie*, [w:] *Między Barokiem a Oświeceniem. Ignacy Krasicki i jego czasy*, red. S. Achremczyk, E. Figura-Osełkowska, J. Kiełbik, Olsztyn 2021, s. 101–132.

Katarzyna Kuras

- *A Chamberlain, a Diplomat and a Bankrupt. Nicolas de Montargon in the Service of Augustus II the Strong*, „*Przegląd Historyczny*” 2021, z. 2, s. 441–453.

- *Les Polonais à la cour de Marie Leszczyńska*, „Bulletin du Centre de Recherche du Château de Versailles” 2021, (<https://journals.openedition.org/crcv/19272>).
- *Mechanizmy karier na dworach kobiecych w Wersalu w drugiej połowie XVIII wieku*, „Zeszyty Naukowe UJ. Prace Historyczne” 2021, z. 1, s. 49–67.
- *Networking Traps. Marie Leszczyńska in the Polish and French Dynastic Arrangements*, [w:] *Queens in Network of Family and Court Connections*, red. A. Skrzypietz, Wien–Köln–Weimar 2021, s. 113–126.
- *Transfer kulturowy, histoire croisée, entangled history i mobilność kulturowa w badaniach nad dworami królewskimi epoki nowożytnej*, „Historyka. Studia Metodologiczne” 2021, t. 51, s. 433–452.

Klara Leszczyńska-Skowron

- *Ignacego Krasickiego przepis na szczęście*, [w:] *Między barokiem a oświeceniem. Ignacy Krasicki i jego czasy*, red. S. Achremczyk, E. Figura-Osełkowska, J. Kiełbik, Olsztyn 2021, s. 146–165.
- *Krasicki (pre-)romantyczny?*, [w:] „Rzucając wyzwanie ludzkiemu przemijaniu...”. *Zagadnienia literackie oświecenia postanistawowskiego i inne. Księga pamiątkowa w dziesięciolecie śmierci Profesora Piotra Żbikowskiego*, red. M. Nalepa, J. Kowal, R. Magryś, Rzeszów 2021, s. 63–83.
- *Orientalne lektury Krasickiego — przyczynek do badań nad erudycją pisarza*, „Pamiętnik Literacki” 2021, z. 2, s. 55–64.

Walentyna Łoś

- *Ewangeliczna działalność unickiego duchowieństwa na Kijowszczyźnie w drugiej połowie XVIII w.*, „Textus et Studia” 2021, nr 2, s. 33–49.
- *Тяглість традиції: розвиток давніх православних культів в Уніатській церкві (Волинь, XVIII ст.)*, [w:] *Православ'я в Україні, збірник статей. До 400-річчя з часу відновлення православної ієрархії Київської митрополії Єрусалимським патріархом Феофаном*, Київ 2020, s. 97–107.
- *Унійна церква на Брацлавщині без міфів*, [rec.: Irena Wodzianowska, *Zmierzch Unii: struktury terytorialne i personalne Cerkwi greckokatolickiej w drugiej połowie XVIII wieku na Braclawszczyźnie*, Lublin–Tczew 2018, ss. 503.], „Записки Наукового Товариства Імені Шевченка” 2021, t. 274, s. 683–690.

Justyna Łukaszewicz

- *La Padova di August Fryderyk Moszyński*, „Italica Wratislaviensia” 2021, nr 1, s. 123–140.

Iwona Maciejewska

- *Naukowy i literacki portret saskiego encyklopedysty Benedykta Chmielowskiego*, [w:] *Fons omnis honesti — o literaturze w służbie wartości: tradycja antyczna, kultura ziemiańska, encyklopedyzm i komunikacja. Studia ofiarowane Profesor Marii Wichowej w 70. rocznicę urodzin i 45. rocznicę pracy naukowej i dydaktycznej*, red. M. Kuran, Łódź 2020, s. 433–447.
- *Pani i słudzy — epistolarny obraz relacji Teresy i Kazimierza Wiśnickich z ich chlebowodawczyniami*, [w:] *Dwór kobiecy w Rzeczypospolitej XVII i XVIII wieku*, red. B. Popiołek, A. Penkała-Jastrzębska, K. Pyzel, Kraków 2021, s. 105–124.

Paweł Matyszewski

- *„Ci-gît, enfin, un tyran!”, ou une épitaphe en tant que prophétie dans les „Apologues modernes” de Sylvain Maréchal (1789)*, „*Romanica Silesiana*” 2021, nr 2, s. 1–11. [DOI: 10.31261/RS.2021.20.08]
- *Le calendrier révolutionnaire de 1793, ou les quatre saisons de la République*, „*Studia Romanica Posnaniensia*” 2021, nr 1, s. 45–53. [DOI: 10.14746/strop.2021.481.004]
- *Les traductions polonaises des „Lettres persanes” de Montesquieu*, „*Romanica Cracoviensia*” 2021, nr 1, s. 67–75. [DOI: 10.4467/20843917RC.21.006.13674]

Bożena Mazurkova

- *Poetyckie odłony żywiołu bachicznego w „Erotykach” Franciszka Dionizego Książnina*, [w:] *Literatura i żywioły*, red. M. Janoszka, L. Nawarecka, Katowice 2021, s. 275–302.
- *Spazmy i wapory w literackich kreacjach polskich pisarzy XVIII i XIX wieku*, „*Pamiętnik Literacki*” 2021, z. 2, s. 123–142.

Henryk Palkij

- *Chronologia sejmów z lat 1734–1762*, [w:] *Chronologia sejmów Rzeczypospolitej Obojga Narodów (1569–1793)*, red. L.A. Wierzbicki, D. Kupisz, Warszawa 2021, s. 251–280.

Piotr Paluchowski

- [wspólnie z Edmundem Kizikiem i Adamem Szarszewskim] *Epidemie w Gdańsku w XVII i XVIII w.: addenda et corrigenda*, „*Studia Historica Gedanensia*” 2020, nr 1, s. 173–191.
- *Gdańskie książki adresowe w latach 1793–1807*, „*Libri Gedanenses*” 2021, t. 38, s. 143–165.

- [wspólnie z Jackiem Gulczyńskim] *Michael Christoph Hanow (1695–1773) — gdański prekursor zdrowia publicznego i nie tylko*, [w:] *Zdrowie publiczne. Wybrane aspekty i problemy*, red. K. Prętki, E. Baum, Poznań 2021, s. 9–14.
- *Na zachodnim brzegu Wisły. Średniowieczne i nowożytne dzieje terenów późniejszego Nowego Portu*, [w:] *Historie gdańskich dzielnic*, t. 3: *Nowy Port*, red. J. Dargacz, K. Kurkowska, L. Molendowski, Gdańsk 2021, s. 35–65.
- [wspólnie z Bartłomiejem Siekiem] *Pacjenci czy ofiary? Obserwacje i wnioski na temat wariolizacji lekarza Matthiasa Ernsta Boretiusa*, [w:] *Lekarz i jego pacjent: pacjent i jego lekarz. Studia z dziejów literatury i medycyny*, red. D. Lewera, A. Bajorek, E. Białek, Wrocław 2021, s. 149–163.
- *Pomagać i leczyć. Przyczynek do powstania Instytutu Ubogich (Armeninstitut) w Gdańsku i jego pierwszych lat działalności (do 1795 r.)*, „*Studia Historica Gedanensia*” 2020, t. 11, s. 215–229. [druk: 2021]

Magdalena Patro-Kucab

- *O retorycznej roli postscriptum (na przykładzie prywatnych listów Alojzego Felińskiego adresowanych do Walerii Tarnowskiej)*, [w:] *Silva rerum. Rzecz o współczesnej i dawnej polszczyźnie. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Kazimierzowi Ożogowi*, t. 2, red. A. Myszka, E. Oronowicz-Kida, R. Słabczyński, Rzeszów 2021, s. 327–336.
- *„Vivat academia, vivant professores!” O pochwalę wołyńskiego liceum na przykładzie III Mowy mianej w Krzemieńcu Alojzego Felińskiego*, [w:] *„Rzucając wyzwanie ludzkiemu przemijaniu...”. Zagadnienia literackie oświecenia postanowiskowskiego i inne. Księga pamiątkowa w dziesięciolecie śmierci Profesora Piotra Żbikowskiego*, red. M. Nalepa, J. Kowal, R. Magryś, Rzeszów 2021, s. 297–308.

Paweł Pluta

- *Kim był Bonawentura Pleciuch, autor wiersza „Prośba do Aniołów Stróżów, aby nas zachowali od gotycyzmu” (1822)?*, „*Tematy i Konteksty*” 2021, nr 11, s. 390–399.
- *Rekonstrukcja oświeceniowego miasta*, [rec.: A. Norkowska, *Miasto w piśmiennictwie polskiego oświecenia*, Bydgoszcz 2019.], „*Wiek Oświecenia*” 2021, t. 37, s. 273–280.
- *Wiersz na przyjęcie najjaśniejszego Stanisława Augusta, króla polskiego, wielkiego księcia litewskiego, w domu JW JMci Pana Pawła Popiela, kasztelana sandomierskiego, kawalera orderów polskich Stanisława Trembeckiego — uwagi atrybucyjne*, [w:] *„Rzucając wyzwanie ludzkiemu przemijaniu...”*.

Zagadnienia literackie oświecenia postanisławowskiego i inne. Księga pamiątkowa w dziesięciolecie śmierci Profesora Piotra Żbikowskiego, red. M. Nalepa, J. Kowal, R. Magryś, Rzeszów 2021, s. 115–121.

Halina Rusińska-Giertych

- *A jeśli książka się nie sprzedawała? „Kreatywne” praktyki wydawniczo-księgarskie we Lwowie w XVIII wieku*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia” 2021, t. 19, s. 47–64. [<https://sbsp.up.krakow.pl/article/view/20811861.19.4/4985>]
- *Drukarnia Franciszkanów w Wilnie (1667, 1671–1781) i jej produkcja wydawnicza*, [w:] *Książki mają swoją historię: studia ofiarowane Profesor Barbarze Bieńkowskiej*, red. J. Puchalski, Warszawa 2021, s. 176–199.

Janusz Ryba

- *Jana Potockiego kłopoty z pocztą*, „Pamiętnik Literacki” 2021, z. 2, s. 143–151.

Piotr Skowroński

- *Łazienki Królewskie 1791–1795. Kronika wydarzeń politycznych i dworskich*, „Kronika Zamkowa” 2020, nr 7, s. 141–162. [druk: 2021]

Klaudia Socha

- *Współczesne i praktyczne cele badań nad dawnymi zasobami typograficznymi*, [w:] *Książki mają swoją historię. Studia ofiarowane profesor Barbarze Bieńkowskiej*, red. J. Puchalski, Warszawa 2021, s. 103–131.
- *Z dziejów drukarstwa polskiego. Cykl artykułów z „Biuletynu Poligraficznego”*, „Acta Poligraphica” 2020, nr 16, s. 43–74.

Krystyna Stasiewicz

- *Bajki Krasickiego dla dorosłych dzieci*, [w:] I. Krasicki, *Bajki o zwierzętach*, il. Józef Wilkoń, Olsztyn 2021.
- *Elżbieta Drużbacka w zaczarowanym świecie mitologii*, [w:] *Fons omnis honesti — o literaturze w służbie wartości: tradycja antyczna, kultura ziemiańska, encyklopedyzm i komunikacja. Studia ofiarowane Profesor Marii Wichowej w 70. rocznicę urodzin i 45. rocznicę pracy naukowej i dydaktycznej*, red. M. Kuran, Łódź 2020, s. 295–310.
- *Nieprzywiązana rzemieniem do Rzemienia. Podkarpackie przygody Elżbiety Drużbackiej (3 maja 1698–14 marca 1765)*, [w:] *Podkarpacie literackie*, red. M. Nalepa, J. Kowal, R. Magryś, G. Trościński, Rzeszów 2020, s. 311–323.

Stanisław Świtlik

- „Azor” d’Aunillon: l’équivoque du langage dans un récit utopique de 1750, „Quêtes Littéraires” 2021, nr 11, s. 48–59.
- Le duel préfiguré de Casanova et Branicki dans „Il duello” et dans l’„Histoire de ma vie”, „Orbis Linguarum” 2021, nr 55, s. 731–743.
- L’„Icosameron” et „La Découverte australe”: le voyage dans l’Ailleurs entre épreuve et aubaine pour le voyageur, „Études Rétiviennes” 2021, nr 53, s. 139–150.
- Nicolas Klimius, Pierre Wilkins et Édouard Alfrède — quelle définition du voyageur?, [w:] *Chroniqueur, philosophe, artiste. Figures du voyageur dans la littérature française aux XVIIIe–XIXe siècles*, red. M. Sokołowicz, I. Zatorska, Warszawa 2021, s. 69–83. [<https://doi.org/10.31338/uw.9788323551065>]
- Une géographie imaginaire: L’Europe du Nord dans les films consacrés à Casanova, [w:] *Casanova à l’écran*, red. F. Gris, J.-Chr. Igalens, Rennes 2021, s. 92–107.

Artur Timofiejew

- „Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki” w oświeceniowej sieci informacji. Propozycja lektury, [w:] „Rzucając wyzwanie ludzkiemu przemijaniu...”. Zagadnienia literackie oświecenia postanisławowskiego i inne. Księga pamiątkowa w dziesięciolecie śmierci Profesora Piotra Żbikowskiego, red. M. Nalepa, J. Kowal, R. Magryś, Rzeszów 2021, s. 55–62.

Ferenc Tóth

- *Agents hongrois au service de la France sous l’Ancien régime*, [w:] *Renseignement et espionnage de la Renaissance à la Révolution (XVe–XVIIIe siècles)*, red. E. Denécé, B. Léthenet, Paris 2021, s. 227–242.
- Egy Szent Márton-zarándoklat emléke: Cyprien Polydore périgueux-i abbé szombathelyi útleírása 1880-ból, „Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények” 2018, nr 2, s. 46–57.
- [wspólnie z László Takácsem] *Hit és tudomány Rákóczi Ferenc önéletrajzi írásai*, / *Faith and science in the autobiographical work of Ferenc Rákóczi*, [w:] *Hit, tudomány és társadalom — Faith, Science and Community*, red. E.S. Vizi, S.R. Kabai, G. Kenéz, F. Moravcsik-Nagy, A.H. Nagy, Budapest 2021, s. 213–221 / 483–491.
- Korfu védelme egy francia hadmérnök szemével. Florentin de Perceval hadtudományi értékezése 1715-ből, „Aetas” 2021, z. 2, s. 116–125.
- *La pensée militaire du duc Charles V de Lorraine et ses sources*, „Nuova Antologia Militare” 2021, nr 2/7, s. 159–186. [<https://www.nam-sism.org/3.1%20articoli.html>]

- *La ville de Kőszeg et ses vins: une histoire identitaire à travers les siècles*, [w:] *Ville & Vin — En France et en Europe au XVe siècle à nos jours*, red. M. Figeac-Monthus, S. Lachaud-Martin, La Crèche 2021, s. 96–105.
- *L'émigration nobiliaire hongroise en France au XVIIIe siècle. Bilan de recherches, questions méthodologiques*, [w:] *Noblesses en exil. Les migrations nobiliaires entre la France et l'Europe (XVe–XIXe siècle)*, red. L. Bourquin, O. Chaline, M. Figeac, M. Wrede, Rennes 2021, s. 227–238.
- *Les relations militaires franco-hongroises aux époques moderne et contemporaine*, „Annuaire de l'École Pratique des Hautes Études — Section des Sciences Historiques et Philologiques” 2020/2021, t. 152, s. 352–356.
- *Le vrai visage d'une bataille. Réflexions à propos de la découverte d'une source inédite sur la campagne de 1687 en Hongrie à la Bibliothèque Nationale de France*, „Dix-Septième Siècle” 2021, nr 3, s. 149–177.
- „Mennyi bizonytalanságnak kiszolgáltatva bolyong az ember a földön...”. *A Rákóczi-emigráció és történelmi jelentősége*, „Korunk” 2021, z. 3, s. 13–22.
- *Nobles hongrois polonophiles et la cour de France sous l'Ancien Régime*, „Bulletin du Centre de Recherche du Château de Versailles” 2021, (<http://journals.openedition.org/crcv/19556>).
- *Rejtőzködő hungarikumok a Bibliothèque Nationale de France kéziratárában*, „Magyar Könyvszemle” 2021, nr 3, s. 345–366.
- *Tóth Ferenc báró (1733–1793) a pestis elleni védekezéséről a Közel-Keleten*, „Vasi Szemle” 2021, nr 4, s. 463–473.

Barbara Wolska

- *Kwestie memoratywne w literaturze oświecenia i ich perspektywy badawcze*, [rec.: T. Kostkiewiczowa, *Mnemozyne i córki. Pamięć w literaturze polskiej drugiej połowy XVIII wieku*, Toruń 2019, ss. 360.], „Napis” 2020, t. 26, s. 346–360.
- *O życiu publicznym i prywatnym oświeconych*, [rec.: B. Mazurkowa, *Z potrzeby chwili i ku pamięci... Studia o poezji i prozie oświecenia*, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2019, „Rozprawy Literackie”, nr 52, ss. 468.], „Pamiętnik Literacki” 2020, z. 1, s. 249–257.
- *Przypisy do utworów z drugiej połowy XVIII wieku jako problem edytorski. Wybrane zagadnienia*, [w:] *Komentarze i przypisy w książce dawnej i współczesnej*, red. B. Mazurkowa, Katowice 2019, s. 53–95.

Paweł Zając OMI

- *Koronacja wizerunku Matki Bożej Kodeńskiej w 1723 r. — studium źródłoznawcze*, [w:] *Dziedzictwo Kodnia Sapiehów. Kultura, religia, polityka*, red. P. Zając, Poznań 2020, s. 95–131. [druk: 2021]

Zofia Zielińska

- *Dziennik biskupa Józefa Sapiehy — charakterystyka źródła*, [w:] *Dziedzictwo Kodnia Sapiehów. Kultura, religia, polityka*, red. P. Zając, Poznań 2020, s. 45–62. [druk: 2021]
- *Granica polsko-rosyjska od pokoju Grzymułtowskiego do pierwszego rozbioru*, „*Mówią Wieki*” 2021, nr 12, s. 18–21.
- *Klimat wychowawczy środowiska rodowego i rodzinnego Anny z Sapiehów Jabłonowskiej*, [w:] *Kolekcje przyrodnicze i gospodarcze innowacje — tradycja i nowoczesność. Pamięci Anny z Sapiehów Jabłonowskiej (1728–1800)*, red. I. Arabas, R. Książkowski, Warszawa–Ciechanowiec 2021, s. 37–47.
- *Odpowiedź na ankietę*, „*Kwartalnik Historyczny*” 2021, nr 1, s. 454–460.
- *Sto lat po wiktorii wiedeńskiej*, „*wSieci Historii*” 2021, nr 9–10, s. 18–20.
- *Ukrywany (do dziś) autor Konstytucji 3 Maja*, „*wSieci Historii*” 2021, nr 5–6, s. 20–22.
- *W jakim stopniu „Konfederacja barska” Władysława Konopczyńskiego stanowi apologię tytułowego ruchu?*, [w:] *Dla wolności ginę... Kontekst historyczny i kulturowy konfederacji barskiej*, red. W. Póthłopek, A. Żółkoś, M. Such, Dukla 2020, s. 59–85.

PRACE PROWADZONE PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA

Jakub Bajer

- *Dzieje Polskiej Szkoły Orientalnej w Stambule*.
- *Prace nad edycją korespondencji Stanisława Augusta z Andrzejem Ogińskim z lat 1772 i 1774*.
- *Prace nad edycją listów Stanisława Kostki Potockiego do Aleksandry Potockiej z lat 1791–1795*.
- *Związki dyplomacji sardyńskiej z Polską*.

Paweł Bohuszewicz

- *Dziedzictwo tradycji szlacheckiej w kulturze współczesnej*.

Richard Butterwick-Pawlikowski

- *Ostatnie lata Rzeczypospolitej Obojga Narodów*.
- *Sir Charles Hanbury Williams*.

Tomasz Chachulski

- Edycja poematów F.D. Książnina (z R. Dąbrowskim), *Wierszy* 1783 F.D. Książnina, pism F. Karpińskiego.
- Literatura staropolska w Puławach.
- Monografia Franciszka Karpińskiego.

Roman Dąbrowski

- Refleksja estetycznoliteracka późnego oświecenia (E. Słowacki, J.F. Królikowski, L. Kropiński) i jej konteksty.
- Twórczość Tymona Zaborowskiego.

Dorota Dukwicz

- Działalność Gabinetu królewskiego w zakresie inicjatyw kartograficznych.
- Pierwszy rozbiór.

Witold Filipczak

- Działalność polityczna Antoniego Pułaskiego w czasach Rady Nieustającej (1776–1786).
- Kulisy sejmików lubelskich w latach 1782–1784.
- Sprawa przywrócenia sejmików województwa bełskiego po I rozbiórce.
- Wpływy opozycji magnackiej na sejmikach ziemi chełmskiej w latach 1778–1786.

Grzegorz Glabisz

- Czopowe i szelężne w polityce finansowej sejmiku województw poznańskiego i kaliskiego lata 1717–1766 [seria artykułów].
- Działalność polityczna Franciszka Ponińskiego, stolnika poznańskiego.
- *Finansowanie wojny o tron polski 1733–1735 z perspektywy konfederacji partykularnej województw poznańskiego i kaliskiego, związanej w obronie Stanisława Leszczyńskiego*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”. [Praca przyjęta do druku.]
- Instrukcje dla posłów koronnych na Sejm Wielki (1788–1792) [przygotowania do złożenia grantu na projekt o charakterze badawczym i edytorskim].
- „Na zapłatę ludziom wojewódzkim”. *Finansowanie chorągwi policyjnej województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1734–1767*, „Kwartalnik Historyczny”. [Praca przyjęta do druku.]

- Rozbiory Rzeczypospolitej w ujęciu opracowań syntetycznych z okresu PRL.
- Stronnictwo Jerzego Augusta Mniszcha w Wielkopolsce (1764–1768).

Anna Grześkowiak-Krwawicz

- J.J. Rousseau, *Considérations sur le gouvernement de Pologne* — przekład z komentarzem.
- Władza w polskiej myśli politycznej XVIII wieku.

Regina Jakubėnas

- Korespondencja ks. Remigiusza Kossakowskiego.

Stanisław Janeczek

- Logika w szkolnictwie KEN.

Tomasz Jędrzejewski

- Kultura literacka polskiego rokoka porozbiorowego z uwzględnieniem kontekstu europejskiego.

Irena Kadulska

- Teatr: zagadnienia odbioru i problemy organizacji widowisk.

Urszula Kosińska

- Polityka mocarstw wobec Europy Środkowo-Wschodniej w przededniu i w dobie wojny o sukcesję polską (1730–1735).
- Projekt rozbioru Polski z 1732–1733 r.
- Traktat Löwenwolda z 1732 r.

Teresa Kostkiewiczowa

- Poeci w Puławach w czasach do trzeciego rozbioru.
- Projekty antropologiczne w piśmiennictwie polskiego oświecenia.
- *Słownik polskiej krytyki literackiej 1764–1918*, autorstwo haseł i redakcja.

Jolanta Kowal

- Czasopiśmiennictwo polskie w epoce porozbiorowej (1795–1830).
- Kultura literacka na Litwie doby porozbiorowo-przedpowstaniowej (1795–1830).
- Późne Oświecenie na Litwie (ze szczególnym uwzględnieniem Parnasu wileńskiego).

- Wiersze pochwalne na cześć cara Aleksandra I.
- Wspomnienia i pamiętniki z I połowy XIX wieku.

Danuta Kowalewska

- Mezalians w powieści późnego oświecenia.
- Oświeceniowy świat dewiacji i anomalii — w literaturze tych czasów.

Jacek Kowalkowski

- Czytanie Józefa Wybickiego — 2023.
- Dokumenty dotyczące pierwszego małżeństwa Józefa Wybickiego z Kunegundą Drwęską (1773–1775) nieznane Archiwum Wybickiego.
- *Kontrakt ślubny Barbary Zofii Heidensteinówny i Stanisława Ludwika Działyńskiego z 1698 roku*, „Genealogia. Studia i Materiały Historyczne”, red. Marek Górny. [Praca złożona do druku.]

Katarzyna Kuras

- Wymiana kulturowa między europejskimi dworami w XVIII w.

Klara Leszczyńska-Skowron

- Refleksja nad szczęściem w literaturze polskiej XVIII w.

Walentyna Łoś

- Kontynuacja badania tożsamości narodowej, kulturowej i religijnej ludności unickiej Kijowszczyzny, Braclawszczyzny oraz Wołynia w wieku XVIII: kultury świętych wschodniochrześcijańskiej tradycji oraz rzymskokatolickiej na obszarach wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej. Wpływy doby Oświecenia na unicką hierarchię, mianowicie na metropolitę Cerkwi Unickiej JASONA JUNOSZY SMOGORZEWSKIEGO.
- Kontynuacja opracowania *Geograficzno-statystycznego opisanie parafiiów Królestwa Polskiego* oraz map województw koronnych Karola Perthéessa, nadwornego geografa Stanisława Augusta. Badanie prowadzone w ramach projektu „Kartografia w służbie reform Państwa epoki stanisławowskiej”.
- *Культ ікон римо-католицької традиції як складова культурно-цивілізаційного простору Київщини другої пол. XVIII ст. (на прикладі культу Бердичівської Божої Матері)*, [w:] „700-річчя Київсько-Житомирської дієцезії Римсько-Католицької Церкви: сторінки історії і сьогодення”, Київ 2020. [Praca złożona do druku.]

- *Między tradycją a racjonalizacją: postawa wyższego kleru unickiego wobec zjawiska nowych ikon cudownych*, Pracownia Literatury Oświecenia IBL PAN, Warszawa. [Praca złożona do druku.]
- *Nieznane rękopisy ze zbiorów polonistycznych Biblioteki Narodowej w Kijowie: prezentacja źródła*, „Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej”, Kraków 2021. [Praca złożona do druku.]
- *Просвітництво в Речі Посполитій та його впливи на Унійну Церкву наприкінці XVIII ст.: до постановки питання*, „Наукові Записки Українського Католицького Університету. Серія Історія”, Львів 2021. [Praca złożona do druku.]

Justyna Łukaszewicz

- Molier w polskim oświeceniu.
- Podróżopisarstwo w XVIII w. (m.in. podróż włoska Augusta Fryderyka Moszyńskiego).
- Polska i włoska recepcja twórczości Beaumarchais’go.

Paweł Matyaszewski

- Francuski kalendarz rewolucyjny.

Bożena Mazurkova

- Odniesienia do ruin w kobiecym piśmiennictwie podróżniczym drugiej połowy XVIII i początków XIX wieku.
- Sztuka wiersza w wariacyjnych rozwiązaniach wczesnej poezji Franciszka Dionizego Kniaźnina.
- Topografia kręgu Puław w poetyckiej dokumentacji twórców oświeceniowych.
- Wiersze portretowe poetów doby stanisławowskiej.

Katarzyna Mikocka-Rachubowa

- *Rzeźba w zbiorach króla Stanisława Augusta* (monografia w przygotowaniu, zawiera m.in. katalog „rozumowany” królewskiego zbioru rzeźb).

Henryk Palkij

- Jakub Dunin referendarz koronny.
- Kancelaria J. Szembeka.
- Pieczęcie kancelarii saskich.
- Pieczęcie kancelarii wielkiej koronnej.

Piotr Paluchowski

- Od medycyny do astrologii. Pomorskie kalendarze drukowane od XVI do XVIII wieku.

Arnaud Parent

- Praca nad książką po francusku o Polsce-Litwie w okresie Oświecenia.

Magdalena Patro-Kucab

- Epistolografia oraz literacka i reformatorska działalność Alojzego Felińskiego.
- Inskrypcje pamiątkowe.
- Literatura okolicznościowa (utwory nagrobne i funeralne, rocznikowe, gratulacyjne, imieninowe, urodzinowe, ślubne itp.).
- Poetyka laudacji.
- Twórczość panegiryczna i pochwalna (ze szczególnym uwzględnieniem utworów Adama Naruszewicza, Stanisława Trembeckiego i Franciszka Dionizego Książnina oraz twórców epoki klasycyzmu postanisiawowskiego).
- Wspomnienia i sylwetki biograficzne na łamach prasy.

Paweł Pluta

- Działalność literacka i naukowa Józefa Maksymiliana Ossolińskiego.
- Gotycyzm i zjawiska pokrewne (youngizm, osjanizm, poezja ruin) w literaturze i kulturze XVIII i początku XIX wieku.

Klaudia Rogowska

- Rozprawa doktorska: *Przestępstwa seksualne zagrożone karą śmierci na terenach województwa ruskiego w XVIII wieku.*

Halina Rusińska-Giertych

- Drukarstwo zakonne na dawnych ziemiach Rzeczypospolitej.
- Kultura książki polskiej.
- Kultura książki polskiej we Lwowie.

Piotr Skowroński

- Historia Łazienek Królewskich 1772–1795.
- Reforma Rady Nieustającej na sejmie 1776 r.

Marie-Christine Skuncke

- Article en français: *L'Histoire métallique de Gustave III et celle de Louis XIV*; en cours de publication dans: *Les médailles de Louis XIV et leur livre*, vol. 2, réd. Yvan Loskoutoff, Presses Universitaires de Rouen et du Havre.

Klaudia Socha

- Praca nad tematem: architektura staropolskiej książki.
- Praca nad tematem: estetyka druków dawnych.
- Praca nad tematem: ilustracja w książce dawnej.
- Praca nad tematem: wzorniki drukarskie jako źródło badań nad typografią dawną.

Angela Sołtys

- Dwór Stanisława Augusta.

Stanisław Świtlik

- Awanturnicy oświecenia.
- Utopia literacka.

Artur Timofiejew

- Pisma krytycznoliterackie Franciszka Morawskiego — przygotowanie edycji.

Barbara Wolska

- Kierownik projektów zespołowych prowadzonych ze studentami, doktorantami i pracownikami Katedry Edytorstwa UŁ w ramach Badań Własnych Uniwersytetu Łódzkiego. Efektem tych projektów jest obecnie 9 tomików serii „Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ” (2001–2018). W przygotowaniu zespołowa edycja krytyczna poprzedzona wstępem: F. Oraczewski, *Pieniacz*, wstęp i opracowanie tekstu A. Krymarys, M. Szymor-Rólczak, B. Wolska, Wydawnictwo Piktór, Łódź 2022, t. 10 serii „Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ”; po korekcie, redakcji naukowej i językowo-stylistycznej, po recenzji wydawniczej; przed składem tekstu.
- Opracowanie edytorskie wierszy A.S. Naruszewicza do edycji tomu V *Poezji zebranych* autora (teksty, opis źródeł, objaśnienia, słowniki).

- Ustalanie informacji o przekazach tekstów Naruszewicza spoza *Dzieł* z 1778 r. (zarówno napisanych przed tą datą, jak i później), poszukiwanie danych na temat utworów o spornym lub niepewnym autorstwie (polemiki, opinie) oraz edycji i opracowań dotyczących tych wszystkich tekstów — dla potrzeb obszernej rozprawy o planowanym tytule: *Spoza „Dzieł” (1778). Wstępny bilans utworów w tomie V „Poezji zebranych” Adama Naruszewicza i możliwe ich układy w edycji*.
- Zakazane obszary literatury: poezja erotyczna i obsceniczna w polskim Oświeceniu — inspiracje obce i rodzime (Boccaccio, Ariosto, La Fontaine, poezja staropolska, anonimowe odpisy wierszy, twórczość amatorów w księgach *silva rerum*), sposoby przekraczania obyczajowego tabu seksualnego, metaforika, słownictwo, zagadnienia autorstwa tekstów.

Zofia Zielińska

- Polska edycja *Korespondencji Stanisława Augusta z Katarzyną II i jej najbliższymi współpracownikami* — kontynuacja.

Michał Zwierzykowski

- Edycja diariusza negocjacji pacyfikacyjnych poprzedzających Sejm Niemy — 1716–1717.
- Opracowanie biogramów Jerzego Hipolita Towiańskiego (1636–1715), Jana Turno (zm. 1792), Zygmunta Turno (zm. 1761) i Macieja Twardowskiego (zm. 1709) na potrzeby Polskiego Słownika Biograficznego.
- Prace nad przygotowaniem edycji źródłowej: Akta sejmikowe Wielkopolski właściwej. Lata 1764–1793.
- Reprezentacja sejmowa województwa poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1763.
- Wiadomości z Poznania i Wielkopolski w „Kurierze Polskim” z lat 1729–1760.

Prowadzone projekty badawcze dotyczące XVIII wieku

Jakub Bajera

- Stypendium Augusta hr. Cieszkowskiego, realizacja projektu badawczego pt. „Korespondencja Stanisława Augusta z Andrzejem Ogińskim (kwerenda i opracowanie edycji źródłowej) — część druga (1774 r.)” (2021–2022).

Alina Barczyk

- NCN Miniatura (grant indywidualny): „Saskie rozwiązania konstrukcyjne I połowy XVIII wieku i ich recepcja w architekturze rezydencji polskich magnatów”.
- NPRH Dziedzictwo Narodowe (kierownik: prof. IS PAN dr hab. Jakub Sito): „Wspólne dziedzictwo polsko-saskie. Polonica w zbiorach rysunków architektonicznych z XVIII w. w Dreźnie”.

Dorota Dukwicz

- NCN Opus 2018/29/B/HS3/01149 „Między Petersburgiem a Berlinem. Rzeczpospolita w świetle stosunków prusko-rosyjskich w dobie konfederacji barskiej i pierwszego rozbioru” (kierownik).
- NPRH 11H 18 0122 87 „Kartografia w służbie reform państwa epoki stanisławowskiej — krytyczne opracowanie *Geograficzno-statystycznego opisanie parafii Królestwa Polskiego* oraz map województw koronnych Karola Perthéesa” (uczestnik).

Witold Filipczak

- Grant NPRH (1aH 15 0046 83) na temat: „Edycja źródłowa: Akta sejmikowe województw Wielkopolski właściwej w latach 1764–1793” oraz druk tomu *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego z lat 1668–1695* kierowany przez Prof. UAM dr. hab. Michała Zwierzykowskiego.

Grzegorz Głabisz

- Prace nad edycją akt sejmikowych województw Wielkopolski właściwej z lat 1764–1793 — w zespole z Witoldem Filipczakiem, Robertem Kołodziejem, Dariuszem Rolnikiem i Michałem Zwierzykowskim. W ramach projektu NPRH 1aH 15004683 (grant realizowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).
- Prace nad krytyczną edycją diariusza negocjacji pacyfikacyjnych i Sejmu Niemego — 12 VI 1716–1 II 1717, autorstwa A.S. Dembowskiego z aneksami oraz korespondencją — w zespole z Michałem Zwierzykowskim, Adamem Perłakowskim, Karolem Kościelniakiem. W ramach projektu NPRH 11H 18 0011 86 (grant realizowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).

Tomasz Jędrzejewski

- Kierownik projektu „Kultura literacka polskiego rokoka lat 1795–1830 na tle europejskim”, nr 2016/23/D/HS2/01119 (Sonata 12). Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki.

Teresa Kostkiewiczowa

- „Słownik polskiej krytyki literackiej 1764–1918”, grant NPRH nr 11H17021385, kierownik projektu.

Katarzyna Kuras

- „Transfer kulturowy w badaniach nad dworami nowożytnej Europy” — minigrant badawczy finansowany przez ID UJ (POB Heritage).

Walentyna Łoś

- Kontynuacja pracy: „Kartografia w służbie reform Państwa epoki stanisławowskiej — krytyczne opracowanie *Geograficzno-statystycznego opisanie parafii Królestwa Polskiego* oraz map województw koronnych Karola Perthéesa”. Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, moduł Dziedzictwo, nr 11H 18012287. Kontynuacja prac nad krytycznym wydaniem *Geograficzno-statystycznego opisanie parafii Królestwa Polskiego*.

Iwona Maciejewska

- Projekt Nr 0343/NPRH9/H11/88/2021 „Źródła do dziejów Czapskich w XVIII wieku. Egodokumenty członków rodziny wojewody pomorskiego Piotra Jana (1685–1736) — opracowanie filologiczno-historyczne i edycja”, Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, Ministerstwo Edukacji i Nauki, decyzja Ministra z dn. 30.12.2021, Umowa z dn. 10.02.2022 — czas trwania projektu 60 miesięcy.

Klaudia Rogowska

- Grant w ramach konkursu Preludium 20 (NCN) (UMO-2021/41/N/HS3/01459), tytuł: „Przestępstwa seksualne zagrożone karą śmierci na terenach województwa ruskiego w XVIII wieku”.
- Stypendium Fundacji Lanckorońskich i Fundacji z Brzezia Lanckorońskich — miesięczne stypendium naukowe w Londynie. Temat badawczy: „Analiza zjawiska przestępczości w Warszawie i w Londynie w latach 1774–1795 na podstawie ogłoszeń drukowanych w prasie codziennej”.

Klaudia Socha

- Grant: NCN Opus 13, „Polskie wzorce literackie i kulturowe w Rosji na przełomie XVII i XVIII wieku: przypadek Stefana Jaworskiego” (pod kierownictwem prof. Niedźwiedzia) — wykonawca.

Angela Sołtys

- *Panowanie Stanisława Augusta (1764–1795). Dworzanin wobec przemian społecznych okresu Oświecenia*, tekst złożony do druku w ramach grantu: „Dworzanin polski na dworze Jagiellonów i królów elekcyjnych. Pozycja, system wartości, wzorzec osobowy”. Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki; kierownik projektu: dr hab. Bożena Czwojdrak

Michał Zwierzykowski

- Prace nad przygotowaniem do druku akt sejmikowych z terenu województwa bełskiego, za lata 1572–1772 (1792) — w zespole z Robertem Kołodziejem i Andrzejem Kamieńskim. W ramach projektu NPRH 31H 17 0445 8, na lata 2018–2022 (grant realizowany na UW, kierownik Robert Kołodziej).
- Prace nad realizacją projektu „Krytyczna edycja diariusza negocjacji pacyfikacyjnych i Sejmu Niemego — 12 VI 1716–1 II 1717, autorstwa A.S. Dembowskiego z aneksami oraz korespondencją”; druk tomu *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1633–1668* — w zespole z: A. Pełakowskim, M. Šapoką, K. Kościelniakiem, G. Glabiszem, K. Tumelisem, R. Kołodziejem i I. Kraszewskim. W ramach projektu NPRH 11H 18 0011 86, na lata 2018–2023 (grant realizowany na UAM w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).

Tematy prac doktorskich pisanych przez Członków i powstających pod opieką Członków Towarzystwa

- *Fenomen życia i twórczości Franciszka Karpińskiego* (Jacek Ubysz, promotor: Barbara Wolska; rozprawa ukończona)
- *Funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości w opinii szlachty wielkopolskiej w latach 1696–1763* (Edyta Wełniak, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *Kolorowe reprodukcje malowideł antycznych z pracowni rzymskich (około 1770–1800) i ich rola w szerzeniu „dobrego smaku”* (Mikołaj Baliszewski, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa; praca obroniona 18 maja 2021 r.)

- *Koncepcja wychowania religijnego w wybranych utworach literackich Stanisława Konarskiego wobec tradycji edukacyjnych i piśmienniczych polskich pijarów* (Katarzyna Kossowska, promotor: Tomasz Chachulski)
- *Konfederacja radomska — dyktat rosyjski czy ruch szlachecki?* (Rozalia Kosińska, promotor: Wojciech Kriegseisen, promotor pomocniczy: Dorota Dukwicz)
- *Korneccy: rodzina artystów i jej działalność w Małopolsce od połowy XVIII do połowy XIX wieku* (Paulina Kluz, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa)
- *Koryfeusz poezji. Monografia twórczości literackiej Ignacego Szydlowskiego* (Paulina Podolska, promotor: Jolanta Kowal)
- *Literackie i publicystyczne echa zjawiska mesmeryzmu na Litwie w pierwszym trzydziestoleciu XIX wieku* (Anna Szmuc, promotor: Jolanta Kowal)
- *Ostatnia flotylla. Eskadra kaperska Augusta II Wettina w latach 1700–1701 — organizacja, działalność, tło polityczne* (Krzysztof Kuczyński, promotor: Urszula Kosińska)
- *Polityka sejmiku województw wielkopolskich wobec miast i mieszczaństwa w latach 1572–1793* (Kamila Bulińska, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *Portrety Polek z podróży po Italii w drugiej połowie XVIII wieku* (Katarzyna Jagiełło-Jakubaszek, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa)
- *Proza podróżnicza Łucji z ksiąg Giedroyciów Rautenstrauchowej* (Magdalena Abramczyk, promotor: Tomasz Chachulski)
- *Reforma Rady Nieustającej na sejmie 1776 r.* (Piotr Skowroński, promotor: Dorota Dukwicz)
- *Sen i marzenie sennie w poezji polskiej przełomu XVIII i XIX wieku (z perspektywy nauki oświecenia)* (Ewelina Krzykała, promotor: Artur Timofiejew; praca obroniona)
- *„Szlachetna namiętność”. Tematyka orientalna w twórczości Jana Potockiego* (Anna Kupiszewska, promotor: Jolanta Kowal)
- *Środa. Dzieje wielkopolskiego miasta królewskiego i sejmikowego w osiemnastym stuleciu* (Wojciech Lis, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *Wybrane utwory dramatyczne Wojciecha Bogusławskiego. Edycja krytyczna ze wstępem* (Agnieszka Kozyra, promotor: Barbara Wolska)
- *„Zbiór mniejszy poezji polskich drobniejszych” Józefa Epifaniego Minasowicza. Edycja krytyczna* (Agnieszka Lis-Listwon, promotor: Tomasz Chachulski).

SPRAWOZDANIA Z KONFERENCJI

Dookreślanie sarmatyzmu. Ponowienie dyskusji sprzed ćwierćwiecza

Toruń, 14–15 kwietnia 2021 r. [online]

Kiedy ćwierć wieku temu w dyskusji *Sarmatyzm a barok — porządkowanie pojęć* (Uniwersytet Warszawski 18 kwietnia 1994 r.; autoryzowany zapis dyskusji: „Ogród” 1994, nr 4) dyskutowano nad problemami relacji między sarmatyzmem i barokiem, Alina Nowicka-Jeżowa nie skrywała, że „Stan badań nad sarmatyzmem — trudny do ogarnięcia — imponuje bogactwem, ale też niepokoi z powodu różnorodności dyskursów naukowych [...]”. To twierdzenie jeszcze dziś brzmi aktualnie, tym bardziej że bodajże najważniejsza dyskusja, która toczy się w polskiej przestrzeni publicznej już od około dekady, a którą określa się mianem „zwrotu plebejskiego”, pośrednio dotyczy właśnie formacji sarmackiej.

W dwudniowej konferencji wzięło udział 23 uczestników, spośród których większość wygłosiła referaty dotyczące funkcjonowania sarmatyzmu w polskiej kulturze posarmackiej, w tym najnowszej. Planowane jest wydanie monograficznego numeru czasopisma literaturoznawczego, który zgromadzi część z wystąpień.

[Paweł Bohuszewicz]

Eighteenth-Century Studies: Ukrainian and Global Perspectives Lviv, 23–24 June 2021

First Conference of the Ukrainian Society for Eighteenth-Century Studies: *Eighteenth-Century Studies: Ukrainian and Global Perspectives*, Department of History, Ukrainian Catholic University, Lviv, 23–24 June 2021.

[Walentyna Łoś]

Entre deux patries. Liens des migrations nobiliaires en Europe à l'époque moderne Colloque international

Institut Liszt, Paris, le 25 novembre 2021

[Ferenc Tóth]

Józef Wybicki — poeta, prawnik, gospodarz ziemski
Winna Góra–Brodnica, 19–20 listopada 2021 r.

W dniach 19–20 listopada 2021 roku odbyła się konferencja *Józef Wybicki — poeta, prawnik, gospodarz ziemski*. Dzień 19 listopada — Pałac Generała Dąbrowskiego w Winnej Górze, 20 listopada — Pałac Mańkowskich w Brodnicy. Ukazała się książka: *Józef Wybicki — poeta, prawnik, gospodarz ziemski*, wydawca: Fundacja Ochrony Dziedzictwa Wsi i Rolnictwa (Organizatorzy: Fundacja Zakłady Kórnickie, Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy — Zespół Pałacowo-Parkowy, Pałac Generała Dąbrowskiego w Winnej Górze). Konferencja wpisała się w cykl spotkań poświęconych wybitnym Wielkopolanom. Jej celem było przypomnienie o działalności Wybickiego nie tylko na polu literatury, lecz także jako prawodawcy, gospodarza i dyplomaty.

[Jacek Kowalkowski]

Poprzez „wielmożność” ku większej ozdobie Rzeczypospolitej.
Fundacje dostojników państwowych w epoce nowożytnej:
marszałkowie — podskarbiowie — hetmani
Łódź, 11–12 czerwca 2021 r.

Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego zorganizował w dniach 11–12 czerwca 2021 roku ogólnopolską konferencję, której celem była prezentacja szerokiego zagadnienia fundacji artystycznych analizowanych przez pryzmat sprawowanych funkcji czy urzędów publicznych, współtworzących i definiujących złożony organizm państwowy epoki nowożytnej. Szczególną uwagę poświęcono postaciom sprawującym urzędy centralne: marszałka, podskarbiego i hetmana. Referaty oraz towarzyszące im dyskusje koncentrowały się wokół pytań: Na ile dany urząd wpływał na charakter fundacji i ich topografię? Czy fundacje artystyczne były w czytelny sposób determinowane sprawowaną funkcją? Na ile był to etap w karierze wymuszający aktywną politykę fundacyjną? Jak aktywność fundacyjną można rozpatrywać w powiązaniu z polityką rodową, w tych wszystkich przypadkach, w których dana funkcja była sprawowana przez kolejnych przedstawicieli tej samej rodziny? Czy można mówić o wspólnych cechach dla fundacji powiązanych z tą samą grupą urzędów?

W obradach, które prowadzono w formie hybrydowej, wzięli udział reprezentanci m.in. Uniwersytetu Warszawskiego czy Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Komitety naukowe konferencji tworzyli: prof. UŁ dr hab. Zbigniew Bania; prof. UŁ dr hab. Tadeusz Bernatowicz; prof. UŁ dr hab. Piotr Gryglewski; dr Alina Barczyk.

[Alina Barczyk]

(R)ewolucja w teatrze europejskim (XVII–XIX wiek)

Paryż, 4–5 października 2021 r.

W dniach 4 i 5 października 2021 r. w Stacji Polskiej Akademii Nauk w Paryżu odbyła się konferencja teatrolologiczna zorganizowana przez międzynarodowy komitet naukowy. Była poświęcona historii teatru europejskiego od XVII do XIX wieku. Udział w niej wzięli badacze z Polski, Francji, Hiszpanii, Szwajcarii i Włoch. Wykład inauguracyjny pt. *Estetyka przedstawienia w pismach Diderota, Murray'a i Humboldta (L'esthétique du spectacle dans les écrits de Diderot, Murray et Humboldt)* wygłosił Marek Dębowski z Katedry Teatru i Dramatu Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wśród 16 wygłoszonych w ciągu dwu dni referatów, dziesięć dotyczyło osiemnastowiecznego teatru europejskiego.

[Marek Dębowski]

Tekstowe reprezentacje ruin (1760–1830)

Wrocław, 18–19 listopada 2021 r.

18 i 19 listopada 2021 odbyła się na Uniwersytecie Wrocławskim (w trybie zdalnym) konferencja *Tekstowe reprezentacje ruin (1760–1830)*, której organizatorem były funkcjonujące w Instytucie Filologii Polskiej Zakład Historii Dawnej Literatury Polskiej oraz Pracownia Komparatystryki Literackiej. Wzięli w niej udział badaczki i badacze z 12 ośrodków naukowych w Polsce.

Celem konferencji było zbadanie zjawisk literackich i kulturowych związanych z tekstowymi obrazami ruin oraz semantycznie pokrewnych zgliszcz, rozwalin i gruzów w okresie 1760–1830 (oświecenie–wczesny romantyzm). Otworzył ją wykład prof. dr. hab. Andrzeja Pieńkosa „*Myśli, które ruiny budzą we mnie, są wielkie*”. *Jakie myśli mogły budzić ruiny w sztuce końca XVIII wieku?* Podczas dwudniowych obrad wygłoszono 28 referatów, których problematyka koncentrowała się na kwestiach dotyczących

między innymi symboliki i kulturowego wymiaru ruin, ich estetyki i funkcji w dziele literackim, ruiny jako symbolu upadku państwowości, tematu myśli historiozoficznej czy elementu krajobrazu zapisanego słowami. W polu obserwacji znalazły się konkretne utwory (np. *Rękopis znaleziony w Saragossie* Jana Potockiego, *Paweł i Wirginia* Bernardina de Saint-Pierre, *The Romance of the Forest* Ann Radcliffe, *Opowieści z Alhamby* Washingtona Irvinga, *Powrót z Warszawy na wieś* Franciszka Karpińskiego, *Ziemiaństwo polskie* Kajetana Koźmiana, *Osjan polski* Konstancji Bierackiej, *Wędrowki Childe Harolda* George'a Gordona Byrona, *Trzy po trzy* Aleksandra Fredry), dorobek pisarzy (np. François de Chateaubriand, Izaak von Haastert, François Guillaume Ducray-Duminil, Étienne-Léon de Lamothe-Langon, Mikołaj Karamzin, Ignacy Krasicki, Franciszek Morawski, Adam Jerzy Czartoryski, Łucja Rautenstrauchowa) czy problemy zakrojone szerzej, uwzględniające perspektywę diachroniczną i komparatystyczną (np. ruina i kryzys państwa, ruina w perspektywie translatologicznej, ruina i rewolucja, językowe konotacje ruin, ruina i zbrodnia, ruina i podróż, ruina i podręczniki do botaniki, ruina i góry). Podczas obrad przedstawiono — jak z tego zestawienia wynika — różnorodne ujęcia problematyki ruin, co pozwoliło na zaakcentowanie roli, jaką odgrywają one w zjawiskach literackich i kulturowych wskazanego czasu i na rozpoznanie zakresu oraz specyfiki ich występowania w ówczesnych tekstach.

[Marcin Cieński, Paweł Pluta]

Wręczenie księgi jubileuszowej Profesorowi Tadeuszowi Bernatowiczowi

Łódź, 26 listopada 2021 r.

W zabytkowych wnętrzach Pałacu Biedermanna w Łodzi odbyła się uroczysta prezentacja monografii *Miraże natury i architektury. Prace naukowe dedykowane Profesorowi Tadeuszowi Bernatowiczowi*. Współwydawcami tomu, który został opracowany pod redakcją dr Aliny Barczyk i prof. UŁ dra hab. Piotra Gryglewskiego, były: Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego i Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą „Polonika”.

W publikacji zawarte zostały artykuły blisko 40 badaczy z wielu różnych ośrodków, ujęte w ramach sześciu rozdziałów, podejmujących problematykę m.in. radzivilianów, mecenatu królewskiego i magnackiego, programów ikonograficznych i ideowych sztuki XVIII wieku. Wszechstronność tematów w znakomity sposób odzwierciedla

bogactwo zainteresowań samego Jubilata — wybitnego badacza dziejów architektury nowożytnej oraz dydaktyka.

W takiej uroczystości głos zabrali m.in. p. Dorota Janiszewska (Dyrektor Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą „Polonika”), prof. dr hab. Maciej Kokoszko (Dziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ), a także przedstawiciele Instytutu Historii Sztuki UŁ — prof. dr hab. Krzysztof Stefański (Kierownik Katedry Historii Architektury) i dr Alina Barczyk (redaktorka tomu). Zostały również odczytane listy gratulacyjne, które przekazali: dyrektorzy Instytutów Historii Sztuki z różnych ośrodków, przedstawiciele Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS i zarząd Stowarzyszenia Historyków Sztuki z Oddziału Łódzkiego.

Festschrift jest dostępny w wersji elektronicznej i drukowanej w księgarni Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego.

[Alina Barczyk]

Z warsztatów badaczy oświecenia

Waszawa, 26 listopada 2020–17 czerwca 2021 r.

W roku akademickim 2020/2021 odbył się cykl spotkań on-line nawiązujący do organizowanych przez Pracownię Literatury Oświecenia IBL PAN konferencji pod wspólnym tytułem „Z warsztatów badaczy oświecenia” łączących uznanych uczonych i młodych badaczy osiemnastego wieku. Podyktowana przez warunki zewnętrzne forma elektroniczna zaowocowała dużą frekwencją oraz umożliwiła uczestnictwo referentów nie tylko z Polski, lecz także z zagranicy. Każde spotkanie poświęcone było jednemu referatowi oraz dyskusji nad nim, ostatnie zaś, trzynaste — książce profesora Richarda Butterwicka-Pawlikowskiego *The Polish-Lithuanian Commonwealth, 1733–1795: Light and Flame*, o której z Autorem rozmawiali profesorowie Jarosław Czuby, Anna Grześkowiak-Krwawicz i Zofia Zielińska. Spotkania zorganizowane zostały przez Pracownię Literatury Oświecenia pod patronatem Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

[Klara Leszczyńska-Skowron]

KONFERENCJE — ZAPOWIEDZI

10th International Congress of Belarusian Studies
Kaunas, Lithuania, 30 września–2 października 2022 r.

[Walentyna Łoś]

Józef Wybicki: literat — publicysta — polityk.
W dwusetną rocznicę śmierci pisarza (1822–2022)
Szymbark, 22–25 maja 2023 r.

W dniach 22–25 maja 2023 roku w Szymbarku na ziemi pomorskiej planowana jest konferencja naukowa: *Józef Wybicki: literat — publicysta — polityk. W dwusetną rocznicę śmierci pisarza (1822–2022)*, organizowana w partnerskiej współpracy Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu. To rocznicowe wydarzenie naukowe, wpisujące się w uroczyste obchody Roku Wybickiego, zostało objęte honorowym patronatem przez Prezydenta Miasta Gdańska, Muzeum Narodowe w Gdańsku oraz Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekami Osiemnastym. W programie konferencji, oprócz wykładu inauguracyjnego oraz wystąpień kilkudziesięciu referentów z kilkunastu ośrodków akademickich i badawczych, prezentujących liczne odsłony twórczego dorobku oświeceniowego pisarza, przewidziane są także wydarzenia towarzyszące obradom: wizyta w Muzeum Hymnu Narodowego w Będomnie oraz w Dworze Wybickich — Muzeum w Sikorzynie.

[Bożena Mazurkova]

Rocznica koronacji Stanisława Augusta
Warszawa, 25 listopada 2022 r.

Muzeum Łazienki Królewskie zaprasza studentów studiów magisterskich, studiów doktoranckich oraz młodych badaczy do nadsyłania propozycji 20-minutowych wystąpień podczas seminarium z okazji rocznicy koronacji Stanisława Augusta. To doroczne wydarzenie, organizowane pod patronatem PTBnWO, ma za zadanie upowszechniać dokonania młodych badaczy epoki oświecenia. Bardzo prosimy o nadsyłanie abstraktów na adres p.skowronski@lazienki-krolewskie.pl do 15 października br. Seminarium odbywa się 25 listopada w Muzeum Łazienki Królewskie.

[Piotr Skowroński]

Shared Spaces, Conflicting Memories?
Interreligious lieux de mémoire
**Congress Session at the 23th Congress of the International
Committee of Historical Sciences**
Poznań, August 2022

[Ferenc Tóth]